

Korabronzkori sírok Aquincum körzetében

(Budapest, III. ker., Graphisoft park – volt Gázgyár, Hrsz.: 19333)

2000. szeptemberében, Aquincum polgárvárosától keletre Zsidi Paula folytatott – a székház építését megelőző-leletmentő ásásokat a Graphisoft vállalat építési telkén. Az 1999-es leletmentés során római kori leletek régészeti objektumok nem voltak megfigyelhetők, (BUGÁN 2000, 111.) szórványosan korabronzkori kerámiatöredékek kerültek elő. A 2000-ben, egy újabb építési telken nyitott kutató szelvényekben 11, a korabronzkori Harangedény-Csepel csoport körébe tartozó sír került feltárára. (1. kép)

Budapest III. kerület Békásmegyér és Óbuda területéről mintegy 10 régészeti lelőhelyen kerültek elő a korabronzkori Harangedény kultúra telepnyomai és sírjai. (BTM Adattár: Budapest III. ker., Pusztatemplom, Buváti, a volt Fővárosi Tanács Üdülője, Gázátalakító állomás, Vízművek, Pünkösdfürdő, Nemzeti Színház Üdülő, a volt Vöröshadsereg útja, Gázgyár és Hajógyári-sziget) A korábbi megfigyelések alapján (SCHREIBER 1973) a települések a Duna partjához közelebb míg a különböző rítusú sírok, temetők a Dunától távolabb helyezkedtek el.

Early Bronze Age graves in the environs of Aquincum

(Budapest III, Graphisoft park – former Gázgyár, Lot reg. no.: 19333)

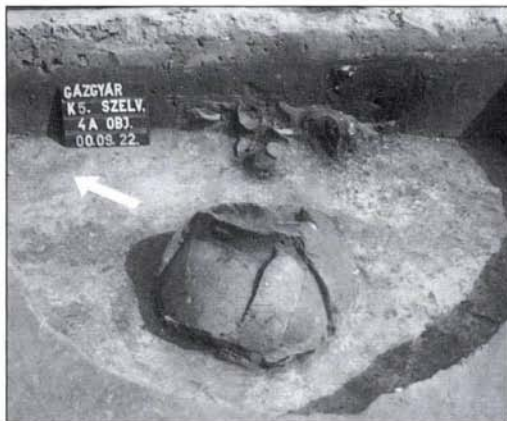
In September 2000, Paula Zsidi conducted rescue excavations preceding the construction of an office building on the construction lot of the Graphisoft enterprise east of the Civil Town of Aquincum. No finds and archaeological features from the Roman period could be observed during the rescue excavations in 1999 (BUGÁN 2000, 111.) while only some scattered early Bronze Age sherds were found. In 2000, eleven graves attributed to the Early Bronze Age Bell-beaker – Csepel group were unearthed in a trench opened at a new construction site.

Settlement traces and graves from the Early Bronze Age Bell-beaker culture have been found at about 10 sites in Óbuda and Békásmegyér in Budapest district III. (BTM Archives: Budapest III., Pusztatemplom, Buváti, formerly Fővárosi Tanács Üdülője [Holiday house of the City Council], Gázátalakító állomás [Gas transformation station], Vízművek [Waterworks], Pünkösdfürdő, Nemzeti Színház Üdülő [Holiday house of the National Theatre], former Vöröshad-

Lelőhelyünk a Duna partjától 500 méterre, az Óbudai sziget északi csúcsával egy magasságban helyezkedik el. A volt Gázgyár területéről már 1936-1938, majd 1959, a Hajógyári szigetről 1952-től rendelkezünk adatokkal a kultúra népcsoportjainak megtelepedéséről. (Wellner I., BTM Adattár 4479, 4063.)

A 2000-ben folytatott letmentés során 6 hamvasztásos urnasír, 2 szórthamvasztásos, 2 szimbolikus sír, és egy kőpakolásos sír került feltárra. Csontvázas temetkezés nem került napvilágra. A sírok többsége már a szubhumusz alatt jelentkezett, többségük a gépi földmunka során erősen sérült és bolygatott volt. A hamvasztásos urnasírokat rendszerint edény-mellékletekkel látták el. A hamvakat tartalmazó urnák tetején borítótál, mellettük egy-két korsó volt elhelyezve. A K5/11 számmal jelzett urnasír belsejében, egy a szájával lefelé fordított kis bögre tartalmazta a kalcinált csontokat.

Egy kelet-nyugati tájolású kőpakolásos, ovális sír (K5/15 számú) betöltése fölött kövek jelezték a sírt. A sírgödör föltja csak a kerámiatöredékek felszedése után tűnt elő. A sírgödör szélén 10 centiméter széles padka volt

1. kép: Korabronzkori hamvasztásos urnasír
Fig. 1. Early Bronze Age cremation burial

sereg road, Gázgyár [Gasworks] and Hajógyári-sziget [Shipyard Island]) According to earlier observations (SCHREIBER 1973), the settlements were situated closer to the Danube bank, while the graves, featuring various rites, lie farther from the Danube.

The present site is located 500 m from the banks of the Danube at about the height of the northern tip of Óbudai Island. We have data on the settlement of the population groups of this culture from the area of the former Gasworks from 1936-38 and from the Hajógyári Island from 1952. (I. Wellner, BTM Archives 4479, 4063.)

Six cremation urn burials, 2 burials with scattered ashes, 2 symbolic graves and a grave with stone pack-

megfigyelhető, közepe égett-hamús volt. Két kis bögre, egy tál és bronztyke került elő, hamvak nem voltak megfigyelhetők. Hasonló padkás sírok kerültek feltárássra a Csepel-szigeten (Szigetszentmiklós-Vízműtelep, és Budapest XXI. ker., II. Rákóczi Ferenc út, Endrődi Anna ásatása közöletlen) 1999-es évben folytatott leletmentések során is, melyek vagy szimbolikus temetkezések, vagy zsugorított csontvázas sírok voltak.

A szimbolikus sírokban (K5/10, 12. számmal jelzett sírok), hamvak nem voltak megfigyelhetők, a sírokba tálaikat, illetve harangedényt helyeztek el. (A Csepel-II. Rákóczi Ferenc úti lelőhely 12. objektumában 2 harangedény mellett 38 darab kőpenge-nyersanyag került elő, hamvakat itt sem helyeztek a sírgödörbe.)

Az ismertett néhány analógia után is megállapítható, hogy hasonló rítusú sírok a Harangedény-Csepel-csoport Budapest környéki elterjedésének Déli határán Csepel-szigeten (Szigetszentmiklós-Vízmű, Szigetszentmiklós-Údülősor, II. Rákóczi Ferenc út) éppúgy megfigyelhetők mint északon (Óbuda, Gázgyár, Békásmegyer).

A korabronzkori Harangedény kultúra Csepel-csoport óbudai sírjai a korabronzkor II/a fázisra datálhatók, mely időszak párhuzamba állítható a Somogyvár-Vinkovci II, Nagyrévi

ing were unearthed during the rescue excavations in 2000. There were no inhumation graves. Most of the graves appeared under the subhumus, and the majority were severely damaged and disturbed by the mechanical earthmoving. The cremation burials usually contained vessels. The urns that contained the ashes were covered with bowls and one or two jugs were placed beside them. In urn grave no. K5/11, a small cup with the mouth turned downwards contained the charred bones.

Stones above the fill of the oval indicated the presence of the, east-west oriented grave with stone packing (no. K5/15). The outlines of the grave appeared only after the sherds had been collected. An approximately 10 cm wide bench could be observed on one side of the grave. It was burnt and ashy in its middle. The grave contained two small cups, a bowl and a bronze button, but no ashes were found. Similar graves with benches were unearthed on Csepel island (Szigetszentmiklós-Vízműtelep, and Budapest XXI, II Rákóczi Ferenc Road, excavation by Anna Endrődi, unpublished) during rescue excavations in 1999. These were symbolic burials and inhumation graves with the bodies in contracted positions.

There were no ashes in the sym-

kultúra korai szakasza, Clopice-Veselé, Nyírség, Óbéba-Pitvaros kultúrákkal. (KALICZ-SCHREIBER 1989, 254., HICKE 1987, 137.)

Endrődi Anna

Irodalom/References:

BUGÁN 2000 – BUGÁN A.: Az Aquincumi Múzeum kisebb leletmen-tései és szondázó jellegű feltárásai az 1999. évben. Budapest, III. ker., Graphisoft park. Aquincumi füzetek 6 (1999) 111.

ENDRŐDI 1992 – ENDRŐDI A.: A korabronzkori Harangedény kultúra telepe és temetője Szigetszentmiklós határában. Régészeti kutatások az M0 autópálya nyomvonalában I. BTM Műhely 5. (1992) 83-201.

HICKE 1987 – HICKE W.: Hügel und Flaschgräber der Frühbronzezeit aus Jois und Oggau. Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland. Band 75 (1987) Eisenstadt

KALICZ-SCHREIBER 1989 – KALICZ-SCHREIBER R.: Die älteste Bronzezeit in Nordwestungarn und ihre Beziehungen. PHPraha XV- XIV (1989) 249-259.

SCHREIBER 1973 – SCHREIBER R.: A Harangedények népe Budapest. Emlékek Budapest múltjából. Budapest (1973)

olic graves (graves no. K5/10 and 12) which did contain bowls and a bell-beaker. (In feature 12 of the Csepel – II Rákóczi Ferenc Road site, 38 stone blade blanks were found beside 2 bell-beakers with no ashes present.)

It can be deduced from the few cited analogues that graves with similar burial rites can be found on Csepel Island located by the southern border of the occupation zone of the Bell-beaker – Csepel group (Szigetszentmiklós-Vízmű, Szigetszentmiklós-Üdülősor, II Rákóczi Ferenc Road) as well as in the north (Óbuda, Gázgyár, Békás-megyer).

The graves in Óbuda of the Csepel group of the Early Bronze Age Bell-beaker culture can be dated to phase II/a, which is contemporary with the Somogyvár-Vinkovci II phase, an early phase of the Nagyrév culture and the Clopice-Veselé, Nyírség and Óbéba-Pitvaros cultures. (KALICZ-SCHREIBER 1989, 254.; HICKE 1987, 137.)

Anna Endrődi